

Om Kalken ved Rejstrup paa Fyn.

Af
VICTOR MADSEN.

Ved to Artikler i Nyborg Avis (Nr. 23 og 24 for 28. og 29. Januar 1902), som tillige med nogle Kalkprøver velvilligst bleve mig tilsendte af Frk. M. HJORT og Hr. Læge N. WARHUUS i Nyborg, erfarede jeg, at man vilde udnytte Kalken ved Rejstrup, og at der var aabnet mindre Brud eller Grave i den. Først den 24. September kunde jeg imidlertid tage til Rejstrup og undersøge Kalkforekomsten nærmere. Skønt det ikke er videre betydelige Resultater, som jeg opnaaede ved min Rejse til Rejstrup, der bekostedes af »Danmarks geologiske Undersøgelse«, mener jeg dog at burde offentliggøre dem, da Rejstrup for Tiden er det eneste Sted, hvor Kalken paa Fyn er tilgængelig for nærmere Undersøgelse, og da denne Kalkforekomst mulig kan faa økonomisk Betydning. Hr. Gaardejer LARS LARSEN i Rejstrup var saa venlig at paavise Kalkbruddene for mig og var mig behjælpelig ved Undersøgelsen.

Som omstaaende Kort viser, ligger Landsbyen Rejstrup $4\frac{1}{2}$ Km. NNV. for Nyborg. Egnen her er et svagt bølget Moræneler-Terrain, hvis Ensformighed hist og her brydes af smaa Moser og Enge med Tørv eller Dynddannelser. Omtrent 200 M. NNV. for den nordvestligste Gaard i Rejstrup findes der en lav, flad Bakke, hvis Top er 21 M. over Havfladen; paa denne Bakke er det, at Kalken naar saa højt op, at den nogle Steder næsten gaar i Dagen.

Paa Bakkens Top havde Hr. LARSEN aabnet en Kalkgrav

(*a* paa Fig. 1), der var 9 Meter lang, og hvis Maximaldybde var 2,7 M. Der iagttoges i den 0,3—1,0 M. bleggult Moræneler, hvilende paa jordagtig Bryozokalk med fem Lag af mørkegraa Flint. Af Forsteneringer fandtes foruden Bryozoer kun en Stilk af en *Pentacrinus*-Art, som ifølge Hr. cand. mag. J. P. J. RAVN synes at være almindelig i Kridtets danske Etage. Ifølge Hr. LARSEN er der boret c. 10 M. ned i Kalken, uden at man kom gennem den.

60 M. SSØ. for LARSENS Kalkgrav havde Hr. Gaardejer PEDERSEN aabnet en Kalkgrav (*b* paa Fig. 1), der var 6,3 M. lang, 4,3 M. bred og 4 M. dyb. Der iagttoges i den 0,3—1,0 M.

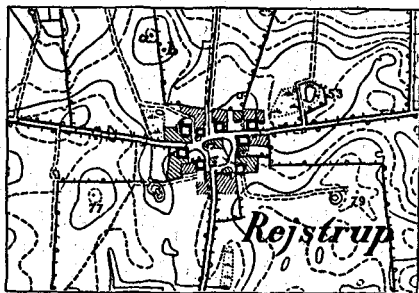

Fig. 1. Kort over Rejstrups Omegn i 1:20000 efter Generalstabens Maalebordsblad Nr. 339 Agnslev. Afstanden mellem Højdekurverne er 5 Fod = 1,57 M. Kotetallene angive Højden over Havet i Fod. *a* er LARSENS Kalkbrud, *b* PEDERSENS.

bleggult Moræneler, hvilende paa jordagtig Bryozokalk; i indtil en Meters Dybde var Kalken sine Steder brokket. I Kalken saas en halv Snes Lag af mørkegraa Flint, af hvilke de tykkeste vare indtil 2 Dm. tykke. Af Forsteneringer fandtes foruden Bryozoer kun to Echinidepigge.

Ifølge Hr. LARSENS Angivelse findes der ved den omtalte Bakke Kalk over omtrent 10 Tdr. Land, i Reglen i en Dybde af 0,6—1,3 M.; sine Steder kan den naas med Ploven.

Den Højde, som Kalken her forekommer i, er noget ganske usædvanligt i Nyborg-Eggen. I Beskrivelsen til det geologiske Kortblad Nyborg¹⁾ findes samlet en Del Angivelser

¹⁾ MADSEN, V. 1902. Kortbladet Nyborg. Danm. geol. Under-søgelse. R. I, Nr. 9, p. 9—11.

om de Højder, til hvilke Kalken gaar op i Nyborg-Eggen, nemlig ved Blankborg ved Holckenhavn til c. $\div$ 1 M. over Havfladen, i Rosille til c. $\div$ 4 M., i Vindinge til c. $\div$ 6 M., i Nyborg til c. $\div$ 15 M., ved Juelsberg til c. $\div$ 9 M., i Rejstrup By til mellem $\div$ 2 og $\div$ 6 M. Hermed stemmer, at ifølge Hr. LARSEN er der i hans Gaard i Rejstrup gravet en Brønd paa 10,7 M. og derefter boret 5 M. i Bunden af denne, alt i »Blaaler«, uden

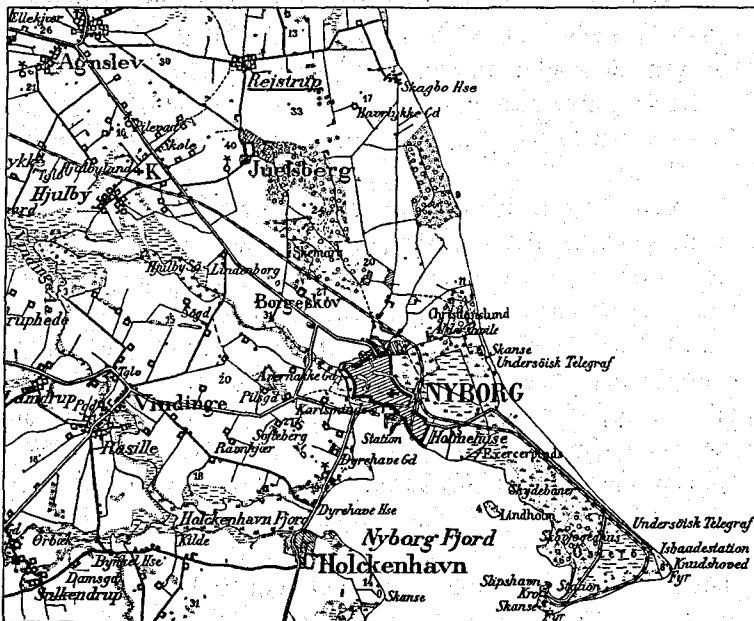

Fig. 2. Kort over Nyborgs Omegn i 1:100000 efter Generalstabens Kortblad Nyborg. Kotetallene angive Højden over Havet i Meter.

at Kalken blev naaet. Gaarden ligger paa c. $\div$ 19 M. Kalken er saaledes her dybere end $\div$ 3 M. I Hr. PEDERSENS Gaard, som ligger lige Nord for LARSENS (den er nylig opført og ikke angivet paa Fig. 1) og omtrent paa samme Terrainhøjde, findes en Brønd, i hvilken Kalken blev naaet i en Dybde af 8,7 M., medens den ikke blev naaet i en anden Brønd i samme Gaard med en Dybde af 13,8 M.; Kalken blev altsaa i den første af disse Brønde truffen i en Dybde af c. $\div$ 10 M.,

medens den i den anden ikke blev naaet i en Dybde af c. + 5 M.

I Kalkgravene NNV. for Rejstrup gaar Kalken op til over + 20 M. Dette kunde tyde paa, at det ikke er den faste Kalkundergrund, der er naaet paa den omtalte Bakke og i PEDERSENS Gaard, men at det drejer sig om meget store, løse Kalkblokke i Moræneleret. Dette Spørgsmaal lader sig kun afgøre ved en Boring til den Dybde, i hvilken den faste Kalk med Sikkerhed er bleven naaet andre Steder i Nyborg Egnen, d. e. til en Dybde af 30—40 M. Træffes der ved en saadan Boring ingen Istidsdannelser, men udelukkende Kalk, kan man være sikker paa, at det er den faststaaende Kalk, der næsten naar Overfladen i Bakken ved Rejstrup.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Kalkens tekniske Anvendelighed er det dog mindre væsentligt, om det er den faste Kalk eller en stor, løs Blok, naar der blot er Kalk nok, og det synes der jo at være ved Rejstrup. — I Udlandet haves adskillige Steder Kalkbrud i saadanne meget store, løse Blokke. — Beliggenheden i Bakken ved Rejstrup er gunstig, idet Kalken vistnok vil kunne brydes, uden at man faar Vanskelighed med at holde Gravene tørre. Om Kalken med Fordel vil kunne anvendes til Kalkbrænding eller til Bygningssten (Kridtsten), lod sig ikke med Sikkerhed bedømme i de forholdsvis smaa Grave, der vare aabnede i den ved mit Besøg; men at den i al Fald vil kunne anvendes til Gødningskalk, fremgaar af, at den er meget ren; ifølge en Analyse, der er udført i Professor STEINS kemiske Laboratorium og som er anført i Nyborg Avis Nr. 23 1902, indeholder Kalken, beregnet til vandfri (fuldstændig tør) Tilstand, 98 pCt. kulsur Kalk og 1,65 pCt. uopløselige Stoffer.
